

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

Sayı : 83203306-10.04-E.12650927
Konu : MEB Eğitim Bölgeleri Yönergesi

22.08.2017

BAKANLIK MAKAMINA

İlgi : Kasım 1999/2506 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanarak yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri ve Eğitim Kurulları Yönergesi.

İlgi (a) "*Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri ve Eğitim Kurulları Yönergesi*" nin güncellenmesine yönelik gerçekleştirilen çalıştay ve ilgili birimlerden alınan görüşler doğrultusunda söz konusu Yönerge; "*Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri Yönergesi*" ile "*Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurulları ve Zümreleri Yönergesi*" adı altında iki ayrı yönerge olarak düzenlenmiştir.

Genel Müdürlüğümüzce hazırlanan "*Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri Yönergesi*" ekte sunulmuştur.

Makamlarınızca uygun görüldüğü takdirde "*Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri Yönergesi*"nin uygulamaya konulması hususunu olurlarınıza arz ederim.

Ercan TÜRK
Genel Müdür

Ek: Yönerge (7 sayfa)

Uygun görüşle arz ederim.

Yusuf TEKİN
Müsteşar

OLUR
22.08.2017

İsmet YILMAZ
Bakan

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI EĞİTİM BÖLGELERİ YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönergenin amacı; eğitim kurumlarının birbirlerini tanıması, tamamlaması ve bir bütün oluşturması; eğitim personelinin, eğitim ortamlarının, ders araç ve gereçlerinin ortak, etkili ve verimli kullanılması; okulun iç ve dış paydaşlarının eğitim süreçlerine katılımı ile katkılarının sağlanması; çevre ile her alanda iş birliğine teşvik edilmesi, böylece eğitimde kalitenin yükseltilmesi ve sürekliliğinin sağlanmasına imkân verecek eğitim bölgelerinin oluşturulmasına ilişkin temel ilkeleri, yönetimi, işleyişi ve işlevlerini düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönerge, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki resmî ve özel örgün ve yaygın eğitim kurumlarının dâhil olacağı eğitim bölgelerinin oluşturulmasına ilişkin esas ve usulleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge, 5/1/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönergede geçen;

- a) Bakan: Millî Eğitim Bakanını,
- b) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,
- c) Ders yılı: Derslerin başladığı tarihten kesildiği tarihe kadar geçen ve iki dönemi kapsayan süreyi,
- ç) Eğitim bölgesi: Bir koordinatör müdürün yönetiminde, bu Yönergede belirtilen ölçütlere göre belirlenen ve eğitim hizmetlerinin daha etkin olarak sunulabileceği uygun büyüklükteki bölgeyi,
- d) Eğitim bölgesi müdürler kurulu: Eğitim bölgesinde bulunan eğitim kurumları müdürlerinin katılımı ile oluşan kurulu,
- e) Eğitim kurumu: Eğitim bölgesinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki resmî ve özel örgün ve yaygın eğitim veren okul ve kurumları,
- f) Eğitim ortamları: Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü eğitim kurumuna ait alanı,
- g) Eğitim ve öğretim yılı: Ders yılının başladığı tarihten sonraki ders yılının başladığı tarihe kadar geçen süreyi,
- ğ) İç ve dış paydaş: Eğitim kurumunun eğitim ve öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmesi sürecinde etkileşim içinde bulunabileceği kişi, kurum ve kuruluşları,
- h) Koordinatör müdür: Eğitim bölgesinin yönetimi amacıyla; eğitim bölgesinde yer alan eğitim kurumu müdürleri arasından millî eğitim müdürlüğünce 2 yıl süreyle görevlendirilen müdürü,
- ı) Koordinatör müdürler kurulu: İl/ilçe millî eğitim müdürünün görevlendireceği millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürünün yönetiminde bölgede bulunan koordinatör müdürlerin katılımı ile oluşan kurulu,
- i) Millî eğitim müdürlüğü: İl veya ilçe millî eğitim müdürlüğünü, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Temel İlkeler

İlkeler

MADDE 5 - (1) Eğitim bölgesinde faaliyetler aşağıda belirtilen temel ilkeler çerçevesinde yürütülür:

a) Kaynak kullanımı: İnsan kaynağının, eğitim kurumlarının ve sosyal tesislerin fizikî kapasitesi ile eğitim araç ve gerecinin eğitim kurumu ayırımı yapılmaksızın bir program çerçevesinde etkili, verimli ve ortak kullanımı sağlanır. Ancak özel öğretim kurumları; bina, sosyal tesis ile eğitim araç ve gereçlerin ortak kullanımı hususunda isteğe bağlı hareket ederler. Ayrıca, eğitim bölgelerinde; eğitim, öğretim, yönetim, plânlama, ölçme değerlendirme, halk eğitimi, program geliştirme, eğitim teknolojileri, araştırma-geliştirme, proje hazırlama, rehberlik ve benzeri konularda uzman kişilerden yararlanılır.

b) Katılım: Paydaşların eğitim süreçlerinde yer almasına, bölgenin eğitime ayrılabilen potansiyel kaynaklarının harekete geçirilmesine ve problemlerin çözümünün sağlanmasına çalışılır.

c) Etkileşim ve paylaşım: Öğrencilerin öğrenmeye teşvik edilmesine, öğretmenlerin meslekî motivasyonlarının artırılmasına, eğitim kurumu ve çevre birlikteliğinin gerçekleştirilmesine çalışılır.

ç) Araştırma ve geliştirme: Taraflarca belirlenecek kurallar çerçevesinde, eğitim kurumlarının üniversitelerin yapacakları araştırma ve geliştirme faaliyetlerine açılmaları, araştırma bulgularından eğitim kurumlarının da azamî ölçüde faydalanmaları, öğrencilerin üniversitenin imkânlarından yararlanmaları, öğretmenlerin meslekî kariyerlerini geliştirmeleri, hizmet içi eğitim almaları, lisansüstü eğitim yapmaları konusunda ve eğitim bölgesinde oluşturulacak kurul ve komisyonların, bölgenin özelliğini de dikkate alarak yapacakları araştırmalarda, üniversiteyle iş birliği içerisinde olmaları sağlanır.

d) Eğitim standartlarının yükseltilmesi ve eğitimde kalite: Eğitim bölgelerinde; insan kaynakları, kullanılan bina, tesis, araç ve gereç ile eğitim uygulamalarında, ulusal ve uluslararası en üst düzeyde kabul gören eğitim standartlarına ulaşılmaya, eğitimde kalitenin yükseltilmesine ve bunun sürekliliğinin sağlanmasına özen gösterilir.

e) Eğitimde yöneltme: Öğrencilerin, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda paydaşlarla işbirliği içinde eğitim kurumlarıyla ilgili gerekli tanıtım ve rehberlik hizmetlerinin yapılması sağlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Eğitim Bölgeleri

Eğitim bölgesi oluşturulması

MADDE 6 - (1) Her il/ilçe bir eğitim bölgesidir. Ancak nüfusu 30.000'den fazla olan bir il/ilçe merkezinde;

a) Eğitim kurumlarının türleri ve öğrenci sayıları,

b) Eğitim kurumlarının donanımı ile diğer tesislerin kapasitesi,

c) Ulaşım kolaylığı ve güvenliği,

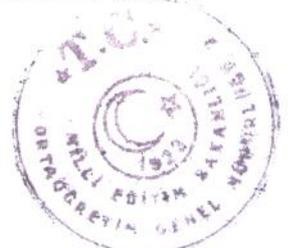
ç) Coğrafi bütünlük,

d) Eğitim kurumlarının birbirine olan yakınlığı,

e) İletişim ve koordinasyon kolaylığı,

f) Öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda; yeteri kadar eğitim kurumu, öğrenci ve öğretmenlerin yararlanabileceği kapasitede; bilimsel, sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri tesis ve alanların bulunması,

ve benzeri ölçütler dikkate alınarak eğitim bölgesi oluşturma komisyonunca birden fazla eğitim bölgesi oluşturulur.

(2) Büyükşehir statüsündeki illerin ilçelerinde en fazla 15, diğer yerleşim merkezlerinde ise en fazla 5 eğitim bölgesi oluşturulur.

(3) Eğitim bölgesi oluşturma komisyonu; millî eğitim müdürü veya görevlendireceği bir millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürünün yönetiminde ilgili şube müdürü, her derece ve türdeki eğitim kurumu müdürlerinden birer temsilci ile belediye başkanlığını temsilen bir yetkilinin katılımı ile oluşur.

(4) Eğitim bölgesi oluşturma komisyonu kararları il millî eğitim müdürünün teklifi ve valinin onayıyla uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yönetim, Kurul ve Görevler

Eğitim bölgesinde yönetim

MADDE 7 - (1) Koordinatör müdür, eğitim bölgesi müdürler kurulunda alınan kararlar doğrultusunda eğitim bölgesini yönetir. Koordinatör müdür bu görevinden dolayı millî eğitim müdürüne karşı sorumludur. Birden fazla eğitim bölgesi bulunmayan il/ilçe merkezlerinde koordinatör müdürün görevini millî eğitim müdürü veya görevlendireceği millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü yürütür.

Koordinatör müdürün belirlenmesi

MADDE 8 - (1) Eğitim bölgesinde yer alan eğitim kurumu müdürleri arasından millî eğitim müdürlüğünce eylül ayından itibaren iki yıl süreyle bir asıl bir yedek koordinatör müdür görevlendirilir. Zorunlu bir durum olmadığı sürece koordinatör müdür değiştirilemez. Bu görevin bitiminde millî eğitim müdürlüğünce başka bir eğitim kurumu müdürü koordinatör müdür olarak görevlendirilir.

Koordinatör müdürün görevleri

MADDE 9 - (1) Koordinatör müdür;

a) Eğitim bölgesi müdürler kurulu ile iş birliği içerisinde öncelikle eğitim bölgesinde bulunan; insan kaynağı, eğitim araç-gereci, bilimsel, sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal amaçlı kullanılacak fizikî kapasite, öğrenci sayıları, eğitim kurumlarında uygulanan öğretim programı türleri ve ders saati sayıları ile her türlü ihtiyaç ve fazlalıkların dökümünü ilgili eğitim kurumu müdürleri ile birlikte e-Okul ve MEBBİS sistemlerini de kullanarak alır ve gerekli tespitleri yapar.

b) Kaynakların bölgede verimli, etkili ve ortak kullanımını sağlamak üzere eğitim bölgesi müdürler kurulu ile birlikte bir plân ve program yaparak millî eğitim müdürünün onayından sonra uygular.

c) Gündemini belirleyerek eğitim bölgesi müdürler kurulu üyelerini toplantıya çağırır.

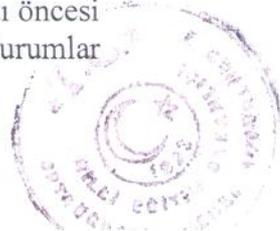
ç) Uygulamalarla ilgili olarak eğitim bölgesi müdürler kurulu ile birlikte ders yılı sonunda bir rapor hazırlar ve millî eğitim müdürlüğüne sunar.

d) Kurulun sekretarya işlerini yürütür.

Eğitim bölgesi müdürler kurulunun oluşumu

MADDE 10 - (1) Eğitim bölgesi müdürler kurulu; millî eğitim müdürü veya millî eğitim müdürünün görevlendireceği millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürünün yönetiminde eğitim kurumlarının müdürlerinin katılımı ile oluşur. Rehberlik ve araştırma merkezi ve halk eğitim merkezi bulunmayan eğitim bölgelerinde eğitim bölgesi müdürler kurulu toplantılarına ilgili merkezlerce birer temsilci ile katılım sağlanır.

(2) Eğitim bölgesi müdürler kurulu, ders yılı başlamadan önce, ikinci dönem başında ve ders yılı sonunda EK-1 Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri Toplantı Takvimi'nde belirtilen zaman dilimleri içinde konuyla ilgili hazırlanacak ve kurul üyelerine toplantı öncesi e-Kurul ve Zümre Modülü üzerinden duyurulacak gündem ile toplanır. Zorunlu durumlar

dışında toplantıların tarihi, yeri ve gündemi en az 5 gün önceden ilgililere yazılı olarak gerektiğinde e-posta ve/veya bilişim araçlarıyla da duyurulur.

(3) Toplantılarda kararlar oy çokluğu ile alınır. Eşitlik hâlinde kurul başkanının katıldığı görüş kabul edilir. İhtiyaç duyulması halinde millî eğitim müdürünün talebi veya koordinatör müdür ya da kurul üyelerinin salt çoğunluğunun yazılı talebi üzerine millî eğitim müdürünün uygun görmesiyle kurul toplantılarında alınan kararların ve varsa yeni gündem maddelerinin görüşülmesi amacıyla aynı esas ve usulle ara kurul toplantıları yapılır.

(4) Gündem ve alınan kararlar e-Kurul ve Zümre Modülüne işlenir ve kararlar millî eğitim müdürünün onayından sonra uygulamaya konulur ve eğitim kurumlarına duyurulur. Ayrıca toplantı tutanağı, toplantıya katılmayanlar da dâhil tüm üyeler tarafından imzalanır ve millî eğitim müdürlüğüne saklanır. Kurulun sekretarya işleri koordinatör müdür tarafından yürütülür.

Eğitim bölgesi müdürler kurulunun görevleri

MADDE 11- (1) Eğitim bölgesi müdürler kurulu eğitim bölgesinde;

a) Eğitime ayrılacak kaynakların tespiti ile bunların bölgede verimli, etkili ve ortak kullanımı için program hazırlanması,

b) Eğitim ve öğretimin kesintisiz ve eksiksiz yürütülmesi için gerekli tedbirlerin alınması,

c) Eğitim kurumları arasında gerekli iş birliği ve koordinasyonun gerçekleştirilmesi,

ç) Dayanışmayı sağlamak suretiyle eğitimde kalitenin yükseltilmesi,

d) Eğitime ayrılacak tüm potansiyel kaynaklarının belirlenmesi ve seferber edilmesi,

e) Başta insan kaynağı olmak üzere eğitim kurumlarının ve sosyal tesislerin fiziki kapasitesi ve eğitim araç gereci gibi diğer kaynakların verimli, etkili ve ortak kullanımının sağlanması,

f) Eğitimine katkıda bulunacak eğitim kurumu ile toplum bütünleşmesinin sağlanması,

g) Ulusal ve resmi bayramlar ile mahalli kurtuluş günlerinin bölgede bütünlük içinde kutlanması için gerekli organizasyonun yapılmasına yönelik millî eğitim müdürlüğüne görüş ve önerilerde bulunulması,

ğ) İhtiyaç duyulan diğer eğitim çalışmalarının yürütülmesi, proje ve protokol yapılması,

h) Koordinatör müdür ile birlikte kurul kararlarının raporlaştırarak ders yılı sonunda millî eğitim müdürlüğüne sunulması,

ve benzeri iş ve işlemleri yürütür.

Koordinatör müdürler kurulunun oluşumu

MADDE 12 - (1) Koordinatör müdürler kurulu; üç ve daha fazla eğitim bölgesi bulunan yerlerde, millî eğitim müdürü veya millî eğitim müdürünün görevlendireceği millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürünün yönetiminde il/ilçe koordinatör müdürlerinin katılımı ile oluşur.

(2) Koordinatör müdürler kurulu; ders yılı başlamadan önce, ikinci dönem başında ve ders yılı sonunda EK-1 Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri Toplantı Takvimi'nde belirtilen zaman dilimleri içinde konuyla ilgili hazırlanacak ve kurul üyelerine toplantı öncesi e-Kurul ve Zümre Modülü üzerinden duyurulacak gündem ile toplanır. Zorunlu durumlar dışında toplantıların tarihi, yeri ve gündemi en az 5 gün önceden ilgililere yazılı olarak gerektiğinde e-posta ve/veya bilişim araçlarıyla da duyurulur.

(3) Toplantılarda kararlar oy çokluğu ile alınır. Eşitlik hâlinde kurul başkanının katıldığı görüş kabul edilir. İhtiyaç duyulması halinde millî eğitim müdürünün talebi veya kurul üyelerinin salt çoğunluğunun yazılı talebi üzerine millî eğitim müdürünün uygun görmesiyle kurul toplantılarında alınan kararların ve varsa yeni gündem maddelerinin görüşülmesi amacıyla aynı esas ve usulle ara kurul toplantıları yapılır.

(4) Gündem ve alınan kararlar e-Kurul ve Zümre Modülüne işlenir ve kararlar millî eğitim müdürünün onayından sonra uygulamaya konulur ve eğitim kurumlarına duyurulur. Ayrıca toplantı tutanağı, toplantıya katılmayanlar da dâhil tüm üyeler tarafından imzalanır ve millî eğitim müdürlüğünce saklanır. Kurulun sekretarya işleri millî eğitim müdürlüğü tarafından yürütülür.

Koordinatör müdürler kurulunun görevleri

MADDE 13 - (1) Koordinatör müdürler kurulu; eğitim bölgesi müdürler kurulu toplantılarında gündeme alınacak konular ile eğitim ve öğretim faaliyetlerinin birlikteliği yönünde yapılması gereken hususları görüşür.

(2) Koordinatör müdürler kurulu eğitim bölgelerinde;

a) Eğitime ayrılacak kaynakların tespiti ile bunların bölgede verimli, etkili ve ortak kullanımını için program hazırlanması,

b) Eğitim ve öğretimin kesintisiz ve eksiksiz yürütülmesi için gerekli tedbirlerin alınması,

c) Eğitim kurumları arasında gerekli iş birliği ve koordinasyonun gerçekleştirilmesi,

ç) Dayanışmayı sağlamak suretiyle eğitimde kalitenin yükseltilmesi,

d) Eğitime ayrılacak tüm potansiyel kaynaklarının belirlenmesi ve seferber edilmesi,

e) Başta insan kaynağı olmak üzere eğitim kurumlarının ve sosyal tesislerin fiziki kapasitesi ve eğitim araç gereci gibi diğer kaynakların verimli, etkili ve ortak kullanımının sağlanması,

f) Eğitime katkıda bulunacak eğitim kurumu ile toplum bütünleşmesinin sağlanması,

g) Ulusal ve resmi bayramlar ile mahalli kurtuluş günlerinin bölgede bütünlük içinde kutlanması için gerekli organizasyonun yapılmasına yönelik millî eğitim müdürlüğüne görüş ve önerilerde bulunulması,

ğ) İhtiyaç duyulan diğer eğitim çalışmalarının yürütülmesi, proje ve protokol yapılması,

h) Koordinatör müdürler ile birlikte kurul kararlarının raporlaştırarak ders yılı sonunda millî eğitim müdürlüğüne sunulması,

ve benzeri iş ve işlemleri yürütür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Eğitim ve Öğretim

Eğitim ve öğretim

MADDE 14 - (1) Eğitim ve öğretim programlarının uygulanmasında eğitim bölgesi bir bütün olarak düşünülür. Bu çerçevede; eğitim kurumlarının bina ve tesisleri, araç gereç ve donatım malzemeleri ortak kullanılır. Ayrıca, fiziki imkânlardan etkili ve verimli olarak yararlanabilmek amacıyla öğretmen ve diğer personele ulaşım ve zaman bakımından yakın olan bölge içinde birden fazla kurumda görev verilebilir.

(2) Koordinatör müdür, eğitim bölgesi içinde rapor veya izin alan öğretmen olması durumunda derslerin boş geçmemesi için gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik millî eğitim müdürlüğünü bilgilendirir.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler, Yürürlük ve Yürütme

Çeşitli hükümler

MADDE 15 - (1) Bu Yönerge kapsamında kamu kaynaklarının; verimli, etkili ve ortak kullanımından eğitim bölgesinde bulunan eğitim kurumu müdürleri ve koordinatör müdür birlikte sorumludur.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 16 - (1) Bu Yönerge ile KASIM 1999/2506 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri ve Eğitim Kurulları Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 17 - (1) Bu Yönerge onay tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18 - (1) Bu Yönerge hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
EĞİTİM BÖLGELERİ TOPLANTI TAKVİMİ

EK-1

SIRA NO	KURUL ADI	KOORDİNE VE YÖNETİM	TOPLANTI TARİHİ
1	Eğitim Bölgesi Müdürler Kurulu	<i>Koordine:</i> Eğitim bölgesi koordinatör müdürü	<ul style="list-style-type: none"> Eylül ayının 2. haftası içinde
		<i>Toplantı Yönetimi:</i> Millî eğitim müdürü veya millî eğitim müdürünün görevlendireceği millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürünün yönetiminde	<ul style="list-style-type: none"> İkinci dönemin ilk haftası içinde
		<i>Katılım:</i> Eğitim bölgesindeki eğitim kurumu müdürleri <i>Not:</i> Rehberlik ve araştırma merkezi ve halk eğitim merkezi bulunmayan eğitim bölgelerinde, ilgili merkezlerce toplantılara birer temsilci ile katılım sağlanır.	<ul style="list-style-type: none"> Haziran ayının son haftası içinde <i>Not:</i> Hazırlanan rapor millî eğitim müdürlüğüne teslim edilir.
2	Koordinatör Müdürler Kurulu	<i>Koordine:</i> Millî eğitim müdürlüğü	<ul style="list-style-type: none"> Eylül ayının 1. haftası içinde
		<i>Toplantı Yönetimi:</i> Millî eğitim müdürü veya millî eğitim müdürünün görevlendireceği millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürünün yönetiminde	<ul style="list-style-type: none"> Yarıyıl tatilinin ikinci haftası içinde
		<i>Katılım:</i> Eğitim bölgelerinin koordinatör müdürleri	<ul style="list-style-type: none"> Ders yılı sonunda <i>Not:</i> Eğitim bölgesi müdürler kurulu toplantılarında alınan kararlar ile uygulamalar değerlendirilir.

